

Lisa Lekar u kući

Saznanje da ste nekom pomogli traje čitav život, a 450 ml krvi organizam ne registruje kao gubitak

DOBROVOLJNO DAVANJE KRVI – HUMANI ČIN

Vaših pola sata, spas za tuđi život

Osnovno načelo je da krv čeka pacijenta, a ne pacijent krv. Nijedna operacija ne sme da počne ako nije spremna rezerva krvi za tog pacijenta.

U Srbiji je svakih stotinu sekundi potreban davalac krvi za decu i odrasle, kojima je ova dragocena tečnost neophodna da bi preživeli. **Dr Marina Sindić - Miličević**, lekar specijalista transfuziologije Instituta za transfuziju krvi Srbije, kaže za **LISU** da **dobrovoljni davalac krvi može biti svaka zdrava osoba od 18 do 65 godina**, a tim činom pomaže nekom

kome je život ugrožen, možda i tek rođenoj bebi.

Danas vi nekome, sutra drugi vama

– **Davanje krvi je potpuno bezopasno, bezbolno i kratkotrajno.** Potrebno je samo izdvojiti pola sata vremena da bi se nekom spasio život, jer **od četiri osobe bar jednoj u životu zatreba transfuzija.** Znači, danas ti nekom davanjem krvi pomažeš, a sutra već možda neko i tebi. Kada davalac dođe da da krv, prvo mora da bude pregledan. To je kratki le-

karski, internistički pregled, merenje krvnog pritiska, provera rada srca i pluća, a onda vađenje krvi iz prsta kako bi se proverile vrednosti hemoglobina. Anemična osoba ne može da bude davalac krvi. Osim toga, davaocu se urade i testovi na sve infektivne bolesti. **Samo zdrava osoba može da da krv.** Prema pravilima, muškarci mogu da daju krv na svaka tri, a žene na svaka četiri meseca – ističe dr Sindić-Miličević.

Dragoceni deset minuta

Cela procedura davanja krvi ne traje duže od deset minuta, a oprema koja se koristi za vađenje apsolutno je sterilna, za jednokratnu je upotrebu i otvara se pred davaocem. Posle davanja krvi se baca.

– **Davaocima se uzima 450 ml krvi, što je manje od 10 odsto od ukupne krvi koju osoba ima.** Tu količinu organizam ni ne registruje kao gubitak.

Kada i ko ne može biti davalac krvi

Postoje privremena stanja kada osoba ne može da da krv, već je potrebno da prođe određeno vreme. To je:

- kada osoba ima grip,
- prehlade,
- akutne infekcije,
- ako uzima određene lekove
- neposredno posle neke hirurške intervencije.

Takođe, postoje trajna stanja kada osoba ni u kom slučaju ne može da da krv. To su hronične bolesti, posebno:

- bolesti kardiovaskularnog sistema,
- dijabetes,
- tuberkuloza,
- maligna stanja,
- oboljenja bubrega.

Ko su davaoci po pozivu?

To su plemeniti ljudi koji su spremni da na poziv dođu i daju krv. To se najčešće dešava u slučajevima kada se hitno traži neka od retkih krvnih grupa. U svakoj populaciji postoje češći i ređi ABO i RH sistemi krvnih grupa. **Kod nas je najređa krvna grupa AB, a samo 15 odsto populacije je RH negativno.**

Institut za transfuziju krvi pokriva sve republičke potrebe za krvlju, ali postoje periodi, kao što je leto, kada je konstantna nestašica krvi, jer ova dragocena tečnost ima svoj rok trajanja. Taj rok je 35 dana. U tim periodima, u izuzetnim slučajevima postoje i namenska davanja krvi (rodbina, prijatelji...).

Međutim, to se izbegava, jer pri-

LISIN LEKAR

Dr Marina Sindić - Miličević, lekar specijalista transfuziologije Instituta za transfuziju krvi Srbije

„Davanje krvi je potpuno bezopasno, bezbolno i kratkotrajno. Potrebno je samo izdvojiti pola sata vremena da bi se nekom spasio život, jer od četiri osobe bar jednoj u životu zatreba transfuzija.“

davanju krvi, prema preporukama SZO, poštuju se tri osnovna principa: **dobrovoljnost, besplatnost i anonimnost.** Takođe, u periodima nestašice krvi, hladne operacije (one koje nisu urgentne) odlažu se. Niko ko je morao hitno da bude operisan, nije ostavljen da čeka zbog nestašice krvi.

Zahvalnost društva za humani gest

U Urgentnom centru Kliničkog centra Srbije je jedno odeljenje Instituta, iz koga se obavlja distribucija krvi i krvnih derivata po svim klinikama Kliničkog centra.

Dobrovoljni davaoci krvi koji su u radnom odnosu, dobijaju, prema zakonu, dva neradna dana. Ali, ne da bi se oporavili, kako se često misli, već je to zahvalnost države za njihov humani gest.

Osim toga, u Institutu davaoci dobijaju i „obrok zahvalnosti“, koji takođe nema medicinsko opravdanje, već je i to zahvalnost naše institucije. Svi dobrovoljni davaoci dobijaju knjižice u koje se upisuje kada su dali krv, a i oslobođeni su participacije.

Autobus koji svi poznaju, stacioniran je na Trgu Republike u Beogradu, ali je često i u drugim gradovima, gde su ljudi spremni na humani gest

Svaka zdrava osoba između 18 i 65 godina može dati krv, a da to ni u čemu ne remeti njen organizam

Pogrešno je ubeđenje da davanje krvi stvara zavisnost. To je netačno, jer krv možete dati jednom i nikada više, ali i tri ili četiri puta godišnje – kaže dr Sindić-Milićević.

Krvna plazma i krvne ćelije

Pored dobrovoljnog davanja krvi, ističe ona, postoji i dobrovoljno davanje krvne plazme.

– **Plazma je tečni deo krvi u kojoj se nalaze krvne ćelije.** Ona se daje preko specijalnih aparata pomoću kojih se izdvaja samo tečni deo krvi, a krvne ćelije se vraćaju davaocu. **Plazma se može davati na 15 dana, a posebno je potrebna bolesnicima u postoperativnom periodu i kod težih opekotina.** Osim toga, neki davaoci plazme su imunizovani na pojedine bolesti. To u praksi znači da se izdvajanjem gama globulina iz njihove plazme mogu dobiti neki od seruma (tetanus, besnilo...).

Takođe, **postoji specijalno davanje krvnih ćelija, najčešće trombocita, koji se može obavljati na četiri do pet dana.** Na svim ovim aparatima nalaze se specijalni setovi za jednokratnu upotrebu – dodaje dr Sindić-Milićević.

Iz klasično date jedinice krvi izdvajaju se pojedinačne komponente koje su potrebne pacijentima, i na taj način krv se racionalno troši.

I pomoć drugima i provera zdravlja

– Prilikom transfuzije, retko se pacijentu daje puna krv, da mu se ne bi opteretio kardiovaskularni sistem, već dobija samo one elemente koji su mu neophodni.

Davanjem krvi, svaki davalac oseća zadovoljstvo što je nekome pomogao, ali i proverava svoje zdravstveno stanje. Postupak je jednostavan, kratak i bezbedan, međutim, saznanje da ste nekom spasili život, traje čitavog života. **Pre i tokom davanja krvi nije potrebna nikakva posebna priprema.**

A zašto baš ja?

Pitanje je koje najčešće ljudi postavljaju kada ih upitate da li su oni dali krv. Odgovor je jednostavan: a ko drugi? Često ima drugih davalaca, ali ne dovoljno. Bez krvi nema života, a krv ne može da se nabavi u apoteci.

